

[Poul Møller.]

et eneste ord fremføres der fra den side, at der dog kunne være nogen værdi ved at lade folk beholde deres penge, selv anbringe dem og få lov til at arbejde med dem. Man kan måske heller ikke forlange, at det synspunkt skal anerkendes fra den side, men der er andre, der har det synspunkt og gerne ønsker det anerkendt.

Lad os da se på de risici, som er fremhævet af finansministeren og det ærede medlem hr. Per Hækkerup. Det drejer sig om to problemer: valutastillingen og rentens højde. Vil den forbedrede valutastilling blive slået over ende, hvis stabiliseringslånet ophæves? Jeg forstår udmærket, at den højtærede finansminister kan være betænkelig og frygte at skulle komme ud for en valutakrise igen. Ser man på den tid, den højtærede finansminister har siddet i den stol, han nu sidder i, vil man vide, at det har været en pinefuld gang fra valutakrise til valutakrise og fra det ene kriseforlig til det andet, og jeg forstår udmærket vel, at den højtærede finansminister kan være betænkelig ved for hurtigt at rette sig efter konjunkturomsving i udlandet; vi ved jo, at den højtærede finansminister fik sin ild-dåb som minister, da konjunkturerne viste visse svaghedstendenser i Amerika, og vi ved, hvad det førte til for vort vedkommende. Jeg forstår derfor godt denne frygt, og at man siger: det går godt, vi er kommet godt i gang, der har været en stigning i valutaindtægterne — lad os nu ikke risikere noget.

Men er der grund til at vurdere denne risiko så højt, at man skulle fortsætte med tvangslånet i det kommende år? Ja, det første, man skal prøve på at forestille sig, er, hvor meget man måtte regne med at ophævelsen af dette tvangslån ville påvirke forbruget af fremmed valuta. Nu er der en del af forbruget af fremmed valuta, som vi ikke i den nuværende situation er imod, nemlig den del, der går til import af råvarer, maskiner og materiel til at fremstille bedre og flere varer og gøre os mere konkurrencedygtige. Det er vel den del af tvangslånsmidlerne, der tages af opsparingen, som medgår hertil. Jeg erkender imidlertid, at der selvfølgelig, hvis tvangslånet blev frigivet, ville være mennesker, der ville bruge disse midler i et almindeligt forbrug, et

forbrug ikke af maskiner og lignende ting, men et forbrug af færdigvarer, tjenstydelse og andet, men hvor stor og hvor betydningsfuld vil denne forbrugsudvidelse være? Hvor meget vil den kræve af fremmed valuta? Vi har indstillet os på ganske bestemte økonomiske tankegange herhjemme, og det er meget svært at få dem ændret. Vi har gennem flere års inflation indstillet os på, at hver gang der bliver brugt en vare her i landet, sker der i virkeligheden et valutaforbrug, for selv om denne vare var indenlandsk fabrikeret, kunne den sælges til udlandet, så at vi fik mindre eksport, hvis vi selv spiste vore landbrugsvarer. Men her er der sket en ændring, en afgørende ændring. Spiser vi flere landbrugsvarer i dag her i landet, sker der ikke af den grund nogen valutanedgang for os, for vi kan ikke sælge vor produktion, og hvad angår de industrielt forarbejdede varer, vi fremstiller herhjemme, da kan man jo se i produktionsindeksen og i beskæftigelsesindeksen, at vi ikke udnytter vor industrielle produktionskapacitet. Det betyder, at hvis vi udvider forbruget af vore egne industriprodukter, medfører dette ikke nedgang i valutabeholdningen, men en højere produktion og beskæftigelse.

Det er denne ændrede situation, der gør, at man må indrømme, at en udvidelse af forbruget ikke har den samme direkte indvirkning på beholdningen af fremmed valuta, som den har under inflationsperioder og i perioder med fuld beskæftigelse. Hvis man kan erkende det, må man altså også erkende, at kun en mindre del af en forbrugsudvidelse vil medføre en nedgang i indtjeningen af fremmed valuta. Vi kan ikke sige noget som helst om, hvor stor en nedgang den vil medføre, men vi kan sige, at nedgangen vil blive mindre, end den ville være blevet i fjor, og mindre, end den var under de mange års inflation, vi har haft.

Hvis man tænkte sig, at den maksimale risiko var 50 mill. kr., altså halvdelen af forbrugsudvidelsen, svarer det til 2 dages valutaforbrug. Jeg tror, man heroverfor må sige, at risikoen er begrænset, men til gengæld vil der være mulighed for produktion og beskæftigelse i virksomheder, som nu mangler penge, virksomheder, der måske endog vil kunne eksportere, fordi de får mulighed for at rationalisere og mekanisere